

Nr 107.

Av fru Nordgren m. fl., angående vården av hereditärsfylitiska barn.

Enligt lag den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könsjukdomar (lex veneris) § 3 äger person, som är angripen av könssjukdom i smittsamt skede, rätt att kostnadsfritt erhålla såväl behandling för sjukdomen av vissa tjänsteläkare som erforderliga läkemedel eller, om han är i behov av sjukhusvård, avgiftsfritt åtnjuta vård och underhåll å allmänt sjukhus enligt § 4 i ovannämnda lag, vilket sistnämnda stadgande har sin motsvarighet i sjukhuslagens 18 §.

Medan det sålunda genom statens försorg är väl ordnat med vården åt könssjuka, har staten icke på samma sätt sört för en grupp av sjuka på hithörande område, nämligen barn med medfödd eller i späda ålder ådragen syfilis, eller s. k. hereditär syfilis. Detta är så mycket beklagligare som dessa äro oskyldiga offer för en lömsk och farlig sjukdom som, om den icke i tid blir föremål för sakkunnig behandling, kan leda till kroppslig och andlig invaliditet för dessa barn och ödelägga deras liv.

De tre vårdanstalter på detta vårdområde, som vi ha här i landet, de så kallade Welanderhemmen i Stockholm, Göteborg och Malmö, ha samtliga tillkommit på enskilt initiativ och grundats på enskilda medel. Hemmet i Stockholm är för närvarande icke beroende av det allmännas stöd, vilket däremot till övervägande delen är fallet med såväl Göteborgs- som Malmöanstalten. Till driften av den förra anstalten lämnar Göteborgs stad visst belopp per dag för varje vårdat barn från staden, för närvarande utgående med 2 kronor 20 öre, dock högst intill ett belopp av 17,000 kronor per år. Enahanda belopp per dag och barn erlägges av de till hemmets räjong hörande landstingen för deras patienter. Till hemmet i Malmö lämnar Malmö stad ett fixt belopp av 500 kronor om året för varje i staden hemmahörande patient. För andra patienter erlägger vederbörande hemkommun en vårdavgift av 2 kronor 40 öre per dag. Båda hemmen erhålla jämväl driftbidrag från pensionsstyrelsen med 1 krona 50 öre per dag, dock med en viss maximering, som under senare år fixerats till 10,000 kronor för Göteborgs-anstalten och 9,000 kronor för Malmö-anstalten. Några bidrag av direkta statsmedel utgå däremot ej. Vid samtliga anstalter upptagas dessutom, i den mån så ske kan, smärre dagavgifter av de vårdades anhöriga.

Statens sjukvårdskommitté har i sitt den 17 maj 1934 avgivna betänkande angående den slutna kroppssjukvårdens ordnande (St. offentl. utr. 1934:22), varur ovanstående uppgifter äro hämtade, föreslagit att staten skall övertaga de nu från landstingen, icke landstingsstäder och primärkommuner utgående

bidragen till hemmens drift, ävensom att pensionsstyrelsens nuvarande bidrag till Welanderhemmen i Göteborg och Malmö upphöra och ersättas med direkta statsmedel. Kommittén ifrågasätter vidare, huruvida icke staten i detta fall bör taga ännu ett steg och jämväl svara för de personliga vårdavgifterna, i den mån sådana utgå. För ett sådant steg talar, enligt kommitténs mening, redan den omständigheten, att vuxna, som lida av syfilis i smittsamt stadium, åtnjuta fri sjukhusvård. Även Welanderhemmens patienter befinna sig under längre eller kortare tid av sin sjukdom i smittsamt stadium. Härtill komma även andra omständigheter i betraktande. Samtliga hithörande barn äro i behov av långvarig vård. Man räknar i allmänhet med tre års vårdtid. Många äro tillika utomäktenskapliga, och erfarenheterna från hemmen i Malmö och Göteborg visa, att inkomsterna från barnens föräldrar eller andra närstående icke äro mycket att bygga på. Kommittén erinrar också om, att det är av stort samhälleligt intresse, att hithörande sjuka komma i åtnjutande av vård och att detta sker snarast möjligt efter födelsen, resp. sjukdomens ådragande, samt att det ur sistnämnda synpunkt framförallt är av vikt, att icke behandlingen fördröjes genom ett eventuellt klarläggande av de anhörigas betalningsförmåga. Om Malmöanstalten utbygges till att omfatta 25 vårdplatser mot nuvarande 18, vilket kommittén anser behöfligt, beräknas statens kostnader komma att uppgå till i runt tal 75,000 kronor per år.

Statens övertagande av kostnaderna för denna vård synes oss vara en angelägenhet, som skyndsammast bör ordnas. Särskilt där, såsom fallet är inom Malmöhemmens räjong, hemkommunerna skola svara för vårdkostnaderna för dessa barn, blir detta betungande för kommunerna, framförallt de små landskommunerna. Fall ha inträffat i Malmöhus län, där kommunen fått omhändertaga inte mindre än fyra barn med hereditär syfilis från en familj, där det fanns sju barn. Med en vårdkostnad av 2 kronor 40 öre per dag — varav landstingsbidrag erhöles med 70 öre per dag — blev det för denna kommun, efter 1 krona 70 öre per dag och barn, en utgift av 2,482 kronor per år under 3 à 4 år framåt. I en annan landskommun måste man bekosta vården för två barn och ett barnbarn ur samma familj, och i ett fall gällde det en familj, med icke mindre än 13 barn, varav 9 voro behäftade med hereditär syfilis, som krävde vård. Sistnämnda fall härleder sig visserligen från en större stad inom länet, men kunde lika gärna ha inträffat i en liten landskommun. Det är orimligt, att små och fattiga kommuner skola bära sådana kostnader. Även för enskilda familjer med små inkomster, som drabbas av olyckan att få ett eller flera barn med denna sjukdom, bli kostnaderna för deras vård så betungande att de icke orka med dem.

I avvaktan på ett ordnande av denna fråga i av statens sjukvårdskommitté angiven riktning, eller på annat sätt, anse vi emellertid, att möjligheter böra beredas små och ekonomiskt svaga kommuner att, utöver landstingsbidraget,

kunna erhålla bidrag av statsmedel till vårdkostnader av detta slag, efter ansökan och prövning i varje särskilt fall.

Med stöd av vad sålunda anförts och då med hänsyn tagen till nu utgående kostnader för kommunerna ett anslag av 15,000 kronor, vilket anslag lämpligen bör erhålla reservationsanslags natur och disponeras av Kungl. Maj:t, synes vara tillfyllest, få vi hemställa,

att riksdagen må uttala sig för att kostnaderna för vården av hereditärsyfilitiska barn snarast möjligt överflyttas på statsverket antingen i anslutning till statens sjukvårdskommittés förslag härom eller ock så att på annat lämpligt sätt primärkommunerna befrias från dessa kostnader, samt i avvaktan på vårdens övertagande av statsverket bevilja under 5:e huvudtiteln ett reservationsanslag av 15,000 kronor för beredande efter ansökan och prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall av bidrag åt små och ekonomiskt svaga kommuner till bestridande av vårdkostnaderna för dylika barn.

Stockholm den 18 januari 1935.

Olivia Nordgren.

Ruth Gustafson.

Vira Eklund.

Agda Östlund.

Olof Andersson
i Höör.

Anders Paulsen.

Olof Andersson,
Malmö.

Edvin Svensson
i Landskrona.

A. Vougt.

Carl Lovén.

Tage Erlander.

Axel Landgren.

Karl Bergström.

Nils Björk
i Tryde.
